

6. La gran muralla

A la pobra claror d'un llum d'oli que penjava de la lona de cànem de la tenda, l'avi escrivia sobre una petita i polida làmina de bambú. Al seu costat, estirat sobre un jaç d'herbes, un dels treballadors de la pedrera intentava agafar el son.

—Vols parar d'escriure i apagar el llum d'una vegada? —s'exaltà, finalment, l'obrer, rendit per la fatiga de tot un dia en què l'havien obligat a tragar pedres de la pedrera a la gran muralla.

L'avi no digué res i continuà fent lliscar el pinzell de pèls de cabra sobre la làmina.

—Què escrius? —tornà a bramar l'home—. El teu testament? —I deixà anar una riallada estrident. Tan estrident que alguns dels treballadors que dormien a la mateixa tenda es van bellugar, sobresaltats.

L'avi parlà serenament:

—Si vols que et contesti, m'hauràs d'escoltar. Si no, no val la pena.

El treballador de la pedrera era massa orgullós per dir que sí; per això restà en silenci. L'avi va prosseguir:

—Abans que em portessin aquí, alternava la feina de pagès amb la de callígraf; vull dir que escrivia històries, llegendes i sentències sobre teles de seda i làmines de bambú. Ho feia sobretot a l'hivern i ensenyava el meu ofici al meu nét. A l'estiu ell i jo anàvem de poble en poble explicant algunes d'aquestes històries...

L'obrer el va interrompre:

—Tot el que dius ja m'ho has explicat altres vegades, però el que no sabia és que tinguessis un nét...

L'avi contenia l'emoció. L'obrer ho va notar.

—Tenia un nét, sí. No sé si encara el tinc... Ens vam separar el dia que els soldats de l'emperador van entrar al poble i van obligar els homes, joves i vells, a seguir-vos. Te'n recordes?

—De què parles? —fingí el treballador—. Val més que no continuïs; si no...

En la construcció de la gran muralla hi treballaven milers d'homes: pagesos, soldats, presoners, artesans... Aquella edificació colossal esborrava les diferències entre ells i els convertia en esclaus. Sotmesos a una disciplina militar, eren obligats a treballar durant hores i hores, ja fos a la mateixa muralla, a la pedrera propera o als coberts on es feien els maons de terracota. L'avi havia reconegut el soldat al cap d'uns dies d'haver arribat al peu de l'edificació. Formava part de l'escamot que havia entrat violentament a la placeta del poble, però ara era un treballador més, mancat de qualsevol tipus d'autoritat. Alt i corpulent, amb abundants cabells greixosos, era barroer i malparlat, però tenia un bon cor. Potser per aquest motiu s'havia fet amic de l'avi, sobretot des del dia que el vaaju-

dar a portar els dos cabassos de terra lligats als extrems d'una canya de bambú que l'ancià intentava posar-se sobre les espatlles inútilment. L'acció li costà una fuetada d'un dels vigilants que encara duia marcada al rostre.

—I per què escrivis? —l'home desvià hàbilment la conversa.

—Si no escrivís, ja m'hauria mort.

L'obrer va esclatar a riure, però es va contenir, no fos cas que els vigilants nocturns el descobrissin encara despert.

—Aquí et mors encara que escriguis —afirmà—. Els obrers cauen com mosques i els enterren als fonaments de la mateixa muralla. Només avui, deu, n'han enterrat!, com si fossin gossos. Ni un llit de morts, no han merescut. A veure si aviat tenim la mateixa sort, tu i jo, així deixarem de patir. Miserables!

Aquell home no entenia l'avi. Si l'hagués entès, li hauria explicat que un dia en què es trobava dalt d'una bastida va tenir la temptació de deixar-se caure al buit i que, quan ja havia tancat els ulls a la vida, va sentir, propera i clara, la veu de Lu Xun: «Avi, no ho facis!» Aquella mateixa nit va decidir començar a escriure. El bambú de les canyes amb què es reforçava la terra de la muralla li facilitava el suport, i la llet de cabra que, d'amagat, li donava un vigilant, barrejada amb pols de carbó, li servia de tinta.

Si l'hagués entès, li hauria dit que, com li passava al pintor Li, els records del poble on vivia, amb la casa de terra i troncs i els ametllers en flor, li desvetllaven profunds sentiments d'enyorança, sobretot quan Lu Xun apareixia en la seva imaginació transportant l'aigua del pou, mirant l'hibisc i les flors rosades del pruner del pati o repetint els ensenyaments que ell li transmetia. Tenia sentit recollir en petites là-

mines de bambú els fets més importants, per bé que tristos, de la seva vida d'esclau a la pedrera, cada nit una mica, com si els dictés a Lu Xun... Sí, escriure l'ajudava a suportar aquell seguit de penalitats i a mantenir l'esperança:

Avui, anant cap a pedrera, he vist una flor bellíssima. Atrapada en un roquissar, els seus abundants pètals llüien un color blanc de neu. Són menuts, els pètals, i formen una corona al voltant de set botonets d'un groc verdós. He pensat en tu, Lu Xun, i en Du Li.

Lu Xun, on devia ser Lu Xun? Es devia haver pogut escapar de la barbàrie d'aquell dia desgraciat en què els soldats del fill del cel van irrompre a la placeta amb l'amenaça i la supèrbia per estendard? El devien haver atrapat els soldats?... Exhaustit l'oli del llumenet, aquests pensaments es van esvaïr quan va arribar, tenaç, la son. Amb tot, el seu company, que no dormia, el va molestar amb una última pregunta:

—Com et dius? Encara no m'has dit el teu nom.

—Ai Qing —confessà l'avi.

—Jo em dic Li Bai. —I un badall sorollós sortit de la boca d'aquell home groller va mig ofegar el crit d'una òliba que assetjava la seva presa no gaire lluny de la tenda.

En aquelles terres inhòspites el vent del nord, poderós i glaçat, feia més dures encara les condicions de treball d'aquells milers d'esclaus destinats a morir al peu d'una construcció que no semblava tenir fi. Fou la fiblada de la ventada la que desvetllà molts homes un dia de tardor. També l'avi Ai Qing i l'obrer Li Bai.

—Vinga, desperteu-vos!, dropos!, més que dropos! —clamen amb més fúria que mai els guàrdies.

Havien menjat una minsa ració de farinetes d'ordi i havien begut dos glops de te amargant, i la majoria de treballadors, especialment els d'edat més avançada, se sentien esgotats des de bon matí. A més, el vent, amo i senyor del territori, feia trontollar les bastides i llançava a la cara d'aquells desventurats la terra que havien apilat el dia anterior. Es feia difícil avançar amb els cabassos plens fins dalt o la terracota transportada en carretons rústecs. Els cops de fuet dels vigilants es confonien amb els udols de l'aire, i les amenaces eren contínues:

—Endavant, endavant!, o és que voleu que us fem saltar la pell amb el fuet?

Ai Qing s'havia acostat al tram de la muralla que s'havia d'acabar aquell mateix matí, segons que havien ordenat els capatassos. Hi treballava molta gent, alguns amb més experiència que altres. Amb penes i treballs, sostenia sobre les seves espatlles una pedra que havia de coronar la paret frontal del mur. Es veia menut i feble davant d'aquella edificació tan alta que, segons els havien dit, enllaçava torres i muralles més petites construïdes molts anys enrere. Una sinuosa i imponent serp de pedra que es perdia en la immensitat del muntanyam. Un vigilant el va veure.

—Fes servir els dos braços!, no veus que amb un de sol no pots? —va manar-li sense cap mena de mirament.

—No puc, només tinc força al braç dret —es va atrevir a dir l'avi.

—Com que no pots? —es va exaltar el guàrdia, un noi jove que feia poc que s'havia incorporat a les tasques de vigilància.

Hauria descarregat el seu fuet sobre l'esquena d'Ai Qing si no hagués sentit el crit d'un altre vigilant:

—Aparteu-vos!

Ai Qing va alçar els ulls i va veure amb horror com el vent arrencava dues bastides i feia caure al buit els obrers que hi estaven enfilats. Tot seguit, enmig d'un soroll ensordidor, una part de la muralla es va esfondrar i una allau de terra, canyes i carreus va precipitar-se sobre els treballadors que hi havia al peu del mur i als seus voltants. Molts van quedar sepultats sota la terra i altres van rebre l'impacte de les pedres, els troncs i el terregall.

Algú va donar una empenta a l'avi, que va tomballar pel talús, deseparat. Si no l'haguessin empentat, un carreu després de la muralla l'hauria esclafat. Un tronc ajagut davant d'una pila de pedres el va frenar en sec. Va sentir un cop fort al front i va notar el regalim de la sang sobre la seva pell arrugada. Els ulls se li van enterbolir i un esglaïament el va envair quan va notar que la terra tremolava lleugerament sota el seu cos.

—Ara és el moment!, o ara o mai! —La veu de Li Bai, poderosa, es va sentir propera—. Vine amb mi, Ai Qing, fugim!

Li Bai va agafar l'avi en braços i va començar a córrer cap a l'estable on hi havia els cavalls. En va deslligar un —el seu—, s'hi va enfilat juntament amb l'avi i menà l'animal per una dreuera que, més avall, s'ajuntava amb el camí principal. La confusió provocada per l'enfonsament de la muralla era tan gran que ningú no es va adonar que dos homes s'escapaven d'aquell infern de pols i gemecs. El primer que els va veure va agafar una ballesta i els va llançar un dard de bronze que s'estavellà contra una roca.

Li Bai coneixia el camí carreter i, encara més, el cavall que cavalcava, que no parava d'esperonar. Perícia i prudència el guiaven alhora. Més que les furioses escomeses del vent i els

còdols del camí, temia la presència d'algun destacament proper. Però no en van trobar cap.

—Ens hem escapat, Ai Qing! —exclamava, boig d'alegria—. Som lliures! Ho podràs escriure als teus llibres.

Quan, al cap de molta estona, s'adonà que l'avi li demanava que s'aturés, el genet va alentir la marxa i, finalment, s'endinsà en un bosc de cedres altíssims. La quietud de l'indret només l'alterava el soroll de l'aigua que baixava per un riu que no podia ser gaire lluny.

—Ai Qing, què et passa?

Li Bai va descavalcar i va ajudar l'avi a fer el mateix. De seguida va veure la sang que li rajava i que li havia tacat la cara i el coll. Es va estripar la brusa amb què cobria el seu cos i féu unes quantes benes per estroncar la sang. Ai Qing respirava fatigosament.

—El cap, el cap —repetia—, quin mal!

Les benes van quedar xopes de seguida. Neguitós, Li Bai va mirar al seu voltant per observar els arbres que els rodejaven. Les seves fulles no li servien per embenar el front de l'ancià. Llavors li descordà el cinyell de cuir per fer-ne un embenatge més resistent. Un enfilall de làmines de bambú escrites amb signes menuts es van escampar per terra.

7. La revolta de les fogueres

Li Bai va aconseguir finalment estroncar la sang que durant molta estona havia brollat de la ferida del front de l'avi, que ara descansava sobre un llit de molsa improvisat. El paratge on es trobaven els dos fugitius era ombrívol perquè l'abundància d'arbres no hi deixava penetrar la llum del sol. Li Bai va calcular que eren lluny de qualsevol lloc habitat i va pensar en veu alta. Ai Qing, que en cap moment no havia perdut el coneixement, feia esforços per escoltar-lo.

—Haurem d'espavilar-nos si volem arribar al primer poble abans que la nit se'ns tiri a sobre —digué, i tot seguit s'adreçà a l'avi:— Et veus amb cor de continuar el camí?

Aquell home rude mostrava la part més humana del seu caràcter, que Ai Qing coneixia prou bé. L'un i l'altre s'havien ajudat al llarg dels dies que havien passat junts a la pedrera i a la gran muralla. L'avi li havia ensenyat a llegir els signes de l'alfabet que ell utilitzava i Li Bai li havia salvat la vida.